

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Одеська юридична академія»

КАФЕДРА ЗАГАЛЬНОЇ ТЕОРІЇ ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ

АКТУАЛЬНІ НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ
СУЧАСНОЇ ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНОЇ ЮРИСПРУДЕНЦІЇ

матеріали
університетської конференції

28 листопада 2025 року

м. Одеса

2. Olishevskiy, I. V. Comparative analysis of international cooperation between the State Border Guard Service of Ukraine and border agencies of neighboring states in the field of border security before and after the full-scale Russian invasion. *Analytical and Comparative Jurisprudence*. 2025. Vol. 3, №. 3. P. 332–338. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.3.52>

Ключові слова: дисциплінарна відповідальність, строки оскарження, військове право, юридична відповідальність, Європейська конвенція з прав людини.

Keywords: disciplinary liability, appeal deadlines, military law, legal liability, European Convention on Human Rights.

Лисенко Ангеліна Володимирівна

*Національний університет «Одеська юридична академія»
аспірантка кафедри загальної теорії права та держави*

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ОБ’ЄКТА «НАНОТЕХНОЛОГІЯ»: АКЦІОНОРМАТИВНИЙ ВИМІР

Глибинні трансформації світового континууму спричинили ґрунтовне переосмислення наукового простору і сприяли становленню тенденції наукового мислетворення категоріями інноваційної концептуальності з векторальною динамікою на розвиток високих технологій.

Подібна переоцінка глобального наукового потенціалу обумовила формування принципово нового погляду на варіативність модифікацій матерії і на способи взаємодії людського фактору з її формами.

Однією з найвизначальніших сил, що постала актуальним детермінантом науково-технічної панорами суспільства XXI століття став прогресивний розвиток нанотехнологій. Поступальна інтеграція нанотехнологій у магістральні напрями суспільного розвитку зумовила істотні якісні зміни в осмисленні, перцепції, специфіці, динаміці та масштабах їх впливу на об’єктивну реальність.

У науковому дискурсі зазначається, що на сучасному етапі саме нанотехнології стають ланкою, яка з'єднує революційні технологічні напрями [1, с. 26] та саме їх розвиток, за прогнозами більшості експертів, визначить вигляд ХХІ сторіччя [2, с. 141].

Вказані вище процеси розкрили для правової системи нові імперативи розвитку та актуалізували потребу у модернізованому переосмисленні її класичних інструментів, стандартних механізмів, типових моделей, традиційних патернів та усталених наборів реакцій на правові ситуації, пов'язані з нанотехнологіями, з метою забезпечення балансу між правовим заохоченням високотехнологічного прогресу та пропорційним контролем потенційних ризиків від їх хаотичного розвитку.

Нанотехнологія не є традиційним об'єктом права, це абсолютно унікальна, багатовимірна, комплексна категорія, в якій симбіотично поєднуються фрагментарні особливості декількох галузей права, водночас її змістовне ядро вирізняється автентичною специфікою та індивідуалізованою проблематикою, що не охоплюється жодними існуючими правовими категоріями.

Наслідком такої багатовимірності та сингулярної складності є відсутність єдиного, сформованого та загальновизнаного серед наукової спільноти підходу до розуміння юридичної природи нанотехнологій. Вважаємо, що її можна рівнозначно розглянути з позиції чотирьох різних варіацій правового осмислення: 1) в якості об'єкта права інтелектуальної власності, як нематеріальне благо, що виникає внаслідок інтелектуальної, творчої діяльності; 2) в якості об'єкта подвійного призначення, який можна використовувати як в цивільних, так і у військових цілях; 3) як потенційно небезпечний об'єкт (джерело підвищеної небезпеки); 4) як окремий об'єкт права, що стане основою для формування нової галузі права.

Слід зазначити, що перші три варіації сприйняття лише частково демонструють одну із граней юридичної природи категорії «нанотехнологія» і не відображають всю повноту потенціалу її сутності. Натомість остання варіація є найбільш оптимальною з точки зору цілісного представлення та

концептуалізації, але найскладнішою у реалізації, і потребує ряду підготовчих процедур та комплексного підходу з боку всієї міжнародної спільноти. З огляду на це, такий підхід більше орієнтований на перспективу і стане актуальним тоді, коли експлуатація нанотехнологій зі статусу експериментів та розробок перейде на рівень практичного застосування.

Складність у визначенні юридичної природи об'єкта «нанотехнологія» перешкоджає встановленню її правового статусу і робить неможливим вироблення повноцінної та цілісної концепції правового регулювання нанотехнологій. Як визначається в науці, майже неможливо сформулювати юридичну конструкцію механізму правового регулюванні відносин, пов'язаних із нанотехнологіями. З одного боку, існує об'єкт регулювання з розмитими межами, з іншого – відбувається його постійний розвиток і вдосконалення [3, с. 80].

Таким чином, аналіз юридичної природи та правової сутності об'єкта «нанотехнологія» дає підстави стверджувати, що він є специфічним феноменом, який масштабом свого потенціалу виходить за межі існуючих правових конструкцій та моделей, не вписується в канонічні уявлення про об'єкт права і формує новий вимір його змістовного та концептуального наповнення.

У цьому контексті, цікаво розглянути проблематику правового регулювання відносин, пов'язаних з нанотехнологіями, крізь призму аксіонормативного виміру, з позицій якого право є не тільки уособленням порядку, а й цінністю, яка забезпечує його розвиток, охорону та взаємодію з хаосом [4, с. 13].

Таким чином, центр концептуальної уваги зосереджено на аксіосфері права і основний смисловий наголос спрямовано на спроможності права навіть в нових умовах залишатися надійним засобом забезпечення свободи, порядку, цілісності, справедливості та безпеки, а також визначення його ціннісного сенсу в нових реаліях, здатності адаптуватися до стрімких змін в усіх сферах епохи постмодерну [4, с. 9].

Специфікою аксіосфери права є існування двох видів цінностей: правових

цінностей та цінностей права [4, с. 20]. В контексті обраної нами проблематики нас цікавлять саме цінності права, як явища, які за своєю сутністю не належать до правової сфери, проте є значимими для людини і суспільства, що зумовлює необхідність їхнього правового захисту. Саме через цінності права виявляється його динаміка, відповідь на виклики часу, потреби людини і суспільства [4, с. 21].

Зі становленням парадигми високотехнологічного розвитку та концепції формування інноваційного типу суспільної формації, особливої актуальності набувають такі цінності права, як високі технології, що у своїй варіативності охоплюють і нанотехнології як найперспективніший напрям науково-технічного розвитку.

Наведене вище аргументує нагальну потребу системного підходу до правового регулювання нанотехнологій, що передбачає не лише нормативне закріплення основних приписів, а й вироблення цілісної, всебічно обґрунтованої правової концепції, з ефективними механізмами реалізації та належним законодавчим оформленням для забезпечення гласності та відкритості нормативних змін, що стане основою для діалогу з суспільством, який, в свою чергу, є одним з проявів соціальної цінності права.

Саме нанотехнологія, як феноменологічна категорія та прогресивна цінність права, постає тим чинником, який визначає стиль, специфіку, динаміку та напрями еволюції сучасного правопорядку і забезпечує прояв власної цінності права, яке, як зазначається в доктрині, будучи досягненням культури і цивілізації, протистоїть сваволі та виступає символом свободи, справедливості і формальної рівності [5, с. 154].

Таким чином, аналіз корпусу наукових джерел, присвячених правовим, соціальним, етичним аспектам дослідження нанотехнологій і ґрунтовному осмисленню концепції аксіонормативного праворозуміння, дозволяє дійти висновку, що нанотехнологія постає не лише одним з найпотужніших феноменів науково-технічного прогресу XXI століття, а і однією з найактуальніших цінностей постмодерного права, яка найповніше відображає інноваційний стиль

сучасного правового мислення та його практичного втілення.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вовченко О. В. Державна політика України в інноваційній сфері: основа гарантування національної безпеки. *Наука та наукознавство*. 2018. № 3. С. 25-35.
2. Гайворонська О. О. Нанотехнологічна ситуація суспільства ХХІ століття. *Філософія науки: традиції та інновації*. 2013. № 2. С. 141-149.
3. Старинський М. В, Миргород-Карпова В. В., Шлапко Т. В. Проблеми правового регулювання використання нанотехнологій у медичній галузі. *Науковий вісний публічного та приватного права*. 2021. Вип. 5, Т. 1. С. 76 – 82.
4. Оборотов Ю. М., Завальнюк В. В., Дудченко В. В., та ін. Актуальні грані загальнотеоретичної юриспруденції : монографія / за ред. Ю. М. Оборотова. Одеса : Фенікс, 2012. 492 с.
5. Оборотов Ю. М. Від ціннісної характеристики - до формування аксіометрії права і держави. *Філософія права і загальна теорія права*. 2012. № 1. С. 150-158.

Ключові слова: нанотехнології, правове регулювання, аксіонормативний вимір, цінності права, аксіосфера права, інноваційний розвиток.

Keywords: nanotechnology, legal regulation, axiorormative dimension, values of law, axiosphere of law, innovative development.

ЗМІСТ

Передмова	2
Секція 1. Методологічний контент сучасного права та держави	4
Мельничук Ольга Степанівна.....	4
НЕКЛАСИЧНІ ПРИНЦИПИ У МЕТОДОЛОГІЇ СУЧАСНОГО ПРАВА ТА ДЕРЖАВИ.....	4
Чувакова Ганна Михайлівна.....	7
ПРАВОВІ АНОМАЛІЇ В СУЧАСНИХ УМОВАХ	7
Рязанов Михайло Юрійович	11
ПРАВОВА СПАДЩИНА ЯК КЛЮЧ ДО ПРАВОВОЇ АДАПТАЦІЇ ТА ОБМЕЖЕННЯ ПРАВОВОЇ ЕКСПАНСІЇ.....	11
Грунь Олександр В'ячеславович	15
ЩОДО ОКРЕМИХ АСПЕКТІВ ФІЛОСОФСЬКИХ ТА ПРАВОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ	15
Завальнюк Ірина Володимирівна	20
ПРИНЦИП ІСТОРИЗМУ ЯК ОСНОВА ПРАВОВОГО АНАЛІЗУ	20
Секція 2. Тенденції та перспективи розвитку сучасного права.	24
Антошина Ірина Володимирівна.....	24
ІНФОРМАЦІЙНА ФУНКЦІЯ СУЧАСНОГО ПРАВА В УМОВАХ ВОЄНОГО СТАНУ.....	24
Личко Валерія Сергіївна	28
ПРАВНИЧА ДОПОМОГА В СИСТЕМІ ЮРИДИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	28
Дудник Руслана Миколаївна.....	32
ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПРАВОВУ СИСТЕМУ УКРАЇНИ.....	32
Іванчук Віра Євстафіївна	35
ПРАВОВИЙ МОНІТОРИНГ ЯК ІННОВАЦІЙНИЙ ІНСТРУМЕНТ ПРАВОТВОРЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	35
Дараган Євген Олександрович.....	39
ЩОДО ТЛУМАЧЕННЯ КОДИФІКОВАНИХ АКТІВ.....	39
Білоус Ольга Анатоліївна	43
ПРОБЛЕМАТИКА РЕГЛАМЕНТАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ ЗА КРИМІНАЛЬНИМ КОДЕКСОМ УКРАЇНИ	43
Черненко Владислав Васильович	46
ПОРІВНЯННЯ СТРОКІВ ОСКАРЖЕННЯ ДИСЦИПЛІНАРНИХ СТЫГНЕНЬ ЗА ПОРУШЕННЯ СУБОРДИНАЦІЇ ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ В УКРАЇНІ ТА ПОЛЬЩІ	46
Лисенко Ангеліна Володимирівна	50
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ОБ'ЄКТА «НАНОТЕХНОЛОГІЯ»: АКСІОНОРМАТИВНИЙ ВИМІР	50